

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04 UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
OŚRODEK INFORMACJI 693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23 00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
INTERNET <http://www.cbos.pl> E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/146/2004

PREFERENCJE PARTYJNE WE WRZEŚNIU

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, WRZESIEŃ 2004

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Gdyby wybory parlamentarne odbywały się we wrześniu¹, udział w nich wzięłoby - według własnych deklaracji - 42% ankietowanych, dokładnie tyle samo, ile miesiąc wcześniej. Można zatem uznać, że zarejestrowany po wyborach do Parlamentu Europejskiego spadek deklarowanej frekwencji wyborczej jest zjawiskiem trwałym. (W czerwcu deklaracje udziału w wyborach parlamentarnych składało zaledwie 44% dorosłych mieszkańców Polski, aż o 8 punktów mniej niż w maju. W lipcu grupa zdeklarowanych wyborców jeszcze się obniżyła - do 40%.) Najwyraźniej zadziałał tu tzw. efekt demonstracji i dane o rzeczywistej niskiej frekwencji w wyborach do PE trwale ośmieliły sporą część respondentów do mówienia prawdy o swym faktycznym stosunku do polityki i procedur wyborczych. Pozostali ankietowani - tak samo jak w sierpniu - albo jeszcze nie wiedzą, czy wezmą udział w wyborach (21%), albo twierdzą, że z pewnością nie będą w nich uczestniczyć (37%).

Hipotezę o niskiej frekwencji w ewentualnych wyborach parlamentarnych, gdyby odbywały się one we wrześniu, potwierdza także wzrost odsetka zdeklarowanych wyborców, którzy nie wiedzą, na którą partię będą głosować. Obecnie 19% ankietowanych wybierających się na wybory (o 4 punkty więcej niż w sierpniu) nie wie, na którą partię oddałoby swój głos.

Tabela 1

Gdyby w najbliższą niedzielę odbywały się wybory do Sejmu i Senatu, to na kandydatów, której partii lub ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w tych wyborach?											
	XII 2003	I 2004	II 2004	II/III 2004	III 2004	IV 2004	V 2004	VI 2004	VII 2004	VIII 2004	IX 2004
	w procentach										
Trudno powiedzieć	26	21	21	20	20	24	21	13	18	15	19

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (172) przeprowadzono w dniach od 3 do 6 września 2004 roku na liczącej 969 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Tabela 2

Gdyby w najbliższą niedzielę odbywały się wybory do Sejmu i Senatu, to na kandydatów której partii lub ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w tych wyborach?	Odpowiedzi osób deklarujących wzięcie udziału w potencjalnych wyborach i mających sprecyzowane sympatie polityczne*							
	II/III 2004	III 2004	IV 2004	V 2004	VI 2004	VII 2004	VIII 2004	IX 2004
	w procentach							
Platforma Obywatelska RP	29	27	29	26	28	29	25	25
Prawo i Sprawiedliwość	10	15	9	13	10	14	16	15
Liga Polskich Rodzin	9	7	6	7	16	16	12	13
Samoobrona RP	23	24	24	20	13	13	10	10
Sojusz Lewicy Demokratycznej	11	10	6	5	7	5	7	9
Socjaldemokracja Polska	-	-	7	5	4	4	7	7
Polskie Stronnictwo Ludowe	7	4	5	8	7	6	6	5
Unia Pracy	3	3	4	3	4	2	3	4
Unia Wolności	1	2	2	3	3	5	4	3
Krajowa Partia Emerytów i Rencistów	2	2	1	3	3	3	3	3
Polska Partia Socjalistyczna	0	0	1	0	0	0	0	1
Demokratyczna Partia Lewicy	0	1	1	0	0	0	0	1
Unia Polityki Realnej	1	0	1	2	1	1	1	1
Ruch Katolicko-Narodowy	0	1	0	0	0	0	1	1
Inne	1	1	3	1	1	1	1	2
N=	617	426	396	410	367	299	330	331

* **Uwaga:** W tabeli nie uwzględniono odpowiedzi „trudno powiedzieć”. Wielkość poparcia dla poszczególnych ugrupowań jest procentowana do tej grupy wyborców, którzy po pierwsze - chcą uczestniczyć w wyborach, a po drugie - wiedzą, na kogo będą głosować.

Podobnie jak deklarowana frekwencja wyborcza, także poparcie dla poszczególnych ugrupowań niemal zupełnie się nie zmieniło w porównaniu z pomiarem z sierpnia. Gdyby wybory do parlamentu odbywały się we wrześniu, zwyciężyłaby w nich Platforma Obywatelska, na którą chce głosować 25% ankietowanych wybierających się na wybory i mających sprecyzowane sympatie partyjne. Notowania PO są dokładnie takie same jak przed miesiącem. Tak jak poprzednio na drugim miejscu znalazł się PiS, który zamierza poprzeć 15% zadeklarowanych uczestników wyborów wiedzących, na kogo będą głosować (minimalnie mniej niż w sierpniu). Trzecie miejsce zajmuje LPR, która zdobyła przychylność 13% zadeklarowanych wyborców (minimalnie więcej niż miesiąc wcześniej). Wejście Polski do Unii Europejskiej najwyraźniej zaszkodziło popularności Samoobrony - od maja zdecydowanie zmalało poparcie dla tego ugrupowania i tendencja ta się utrzymuje.

We wrześniu, tak samo jak miesiąc temu, 10% zadeklarowanych wyborców byłoby gotowych głosować na Samoobronę. Na kolejnym miejscu naszego rankingu znalazło się SLD, które popiera 9% zadeklarowanych wyborców mających sprecyzowane sympatie polityczne. W tym miesiącu SLD zyskało 2 punkty procentowe i jest to największa zmiana odnotowana we wrześniowym sondażu. Na takim samym poziomie jak w sierpniu kształtuje się poparcie dla SdPI, na które zamierza głosować 7% wyborców mających sprecyzowane preferencje. Na granicy progu wyborczego znalazło się w tym miesiącu PSL, na które oddałoby głos 5% zadeklarowanych uczestników wyborów mających sprecyzowane sympatie partyjne, minimalnie mniej niż w sierpniu. Gdyby wybory odbywały się we wrześniu, do parlamentu nie weszliby przedstawiciele UP, jeśli partia ta startowałaby samodzielnie (4% poparcia), a także UW (3%) i KPEiR (3%). We wrześniu w naszym rankingu zaznaczyły swoją obecność na scenie politycznej również PPS, DPL, UPR oraz RKN - wszystkie z 1-procentowym poparciem.

Po wyborach do Parlamentu Europejskiego utrwaliła się negatywna postawa Polaków wobec obywatelskiego obowiązku uczestniczenia w wyborach. Demonstrowane już wcześniej ogólne zniechęcenie obywateli do klasy politycznej i tego, co się dzieje na scenie politycznej, zmaterializowało się w postaci spadku deklaracji uczestniczenia w procedurach demokratycznych. Obserwacja, że skoro inni nie chodzą na wybory, to ja też nie muszę na nie chodzić, najwyraźniej przyczyniła się do osłabienia społecznej normy głoszącej, że nieuczestniczenie w wyborach jest czymś niewłaściwym i nagannym. Niechodzący na wybory najwyraźniej w mniejszym stopniu niż jeszcze w maju wstydzą się swej postawy i uznają ją za coś niewłaściwego. Warto przypomnieć, że jak dotąd zawsze rzeczywista frekwencja wyborcza była wyraźnie niższa niż deklarowana w sondażach. O możliwości bardzo niskiej frekwencji wyborczej świadczy także wzrost odsetka zadeklarowanych wyborców niemających sprecyzowanych sympatii partyjnych, którzy zwykle rzeczywiście nie biorą udziału

w głosowaniu. Jeśli uwzględnimy ten czynnik, to można stwierdzić, że o swych preferencjach wyborczych wypowiada się zaledwie nieco więcej niż jedna trzecia uprawnionych do głosowania (34%).

Drugi miesiąc wakacji i początek roku szkolnego okazały się - używając terminu żeglarskiego - czasem politycznej flauty. We wrześniu poparcie dla najbardziej liczących się ugrupowań politycznych niemal zupełnie się nie zmieniło. Największe zmiany to 2-punktowa (a więc mieszcząca się w granicach błędu statystycznego) poprawa notowań SLD oraz zmiana w kolejności miejsc w naszym rankingu zajmowanych przez UP i UW.

Opracował
Krzysztof PANKOWSKI